FITXA D'ASSIGNATURA

Il·luminació d'espais escènics

PLA DOCENT: Grau en Ensenyaments Artístics Superiors d'Art Dramàtic

ESPECIALITAT: Direcció escènica i Dramatúrgia

CURS: Tercer

MATÈRIA: Escenografia, espai escènic, il·luminació i disseny de personatge

DADES GENERALS

CODI	0324	
NOM	IL·LUMINACIÓ D'ESPAIS ESCÈNICS	
TIPUS	OBLIGATÒRIA	
CURS I PERÍODE SEMESTRAL D'IMPARTICIÓ	TERCER CURS – SEGON SEMESTRE	
CRÈDITS ECTS I NOMBRE D'HORES	4 crèdits ECTS / 100 hores	
DESGLOSSAMENT	TOTAL	100 hores
	Treball presencial	50 hores
	Treball dirigit	25 hores
	Aprenentatge autònom	25 hores
PROFESSORAT	Consulteu la web del centre	
REQUISITS PREVIS DE MATRICULACIÓ I ORIENTACIONS	Per a matricular-se a l'assignatura d'Il·luminació d'espais escènics caldrà haver superat, prèviament, les assignatures d'Escenificació i direcció escènica 1 i d'Escenificació i direcció escènica 2.	

COMPETÈNCIES

MATÈRIA: ESCENOGRAFIA, ESPAI ESCÈNIC, IL·LUMINACIÓ I DISSENY DE PERSONATGE										
ASSIGNATURA	**COMPETÈNCIES**									
	T-02	T-03	T-04	T-08	T-14	T-15	G-05	EDD-01	EDD-02	EDD-04
Escenografia i vestuari	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Il·luminació d'espais escènics	X	X		X	X	X	X	X	X	X

LLEGENDA COMPETÈNCIES:

T-02 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.

T-03 Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.

T-04 Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.

T-08 Desenvolupar raonada i críticament idees i arguments.

T-14 Dominar la metodologia d'investigació en la generació de projectes, idees i solucions viables.

T-15 Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.

G-05 Fomentar l'expressió i creació personal, integrant els coneixements teòrics, tècnics i pràctics adquirits; mostrant sinceritat, responsabilitat i generositat en el procés creatiu; assumint el risc, tolerant el fracàs, i valorant de manera equilibrada l'èxit social.

E.DD-01 Concebre propostes escèniques que fonamenten l'espectacle, generant i analitzant conceptes, textos i imatges i valorant les seves propietats representatives i la seva qualitat estètica.

E.DD-02 Projectar la composició de l'espectacle, utilitzant tots els coneixements estètics i tècnics necessaris sobre els diversos llenguatges que participen en la representació.

E.DD-04 Investigar per a concebre i fonamentar el procés creatiu personal, tant en allò referent a la metodologia de treball com a la renovació estètica.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

MATÈRIA: ESCENOGRAFIA, ESPAI ESCÈNIC, IL·LUMINACIÓ I DISSENY DE PERSONATGE																			
ASSIGNATURA	**APRENENTATGE**																		
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A 10	A 11	A 12	A 13	A 14	A 15	A 16	A 17	A 18	A 19

Escenografia i vestuari	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X					X	X	X	
Il·luminació d'espais escènics	X						X	X	X	X	X	X	X	X	X				X

LLEGENDA APRENENTATGES:

A-01 Coneixements bàsics de la història de l'escenografia, la il·luminació i el disseny de vestuari.
A-02 Anàlisi de la confluència de les arts plàstiques i el llenguatge escènic.
A-03 Comprensió del concepte d'espai. Tipologies d'espai escènic.
A-04 Comprensió de l'espai i i dels objectes en l'espai: estructures espacials.
A-05 Diferenciació d'escenografia versus instal·lació.
A-06 Anàlisi de l'espai i l'estructura narrativa.
A-07 Anàlisi dels conceptes de ficció i veritat escènica.
A-08 Anàlisi dels conceptes d'espai escènic i energia.
A-09 Comprensió del cos en l'espai: l'espai buit.
A-10 Anàlisi de la llum i la foscor.
A-11 Comprensió de l'espai i el tractament de la llum.
A-12 Coneixement dels aspectes tècnics bàsics de la il·luminació.
A-13 Coneixement del concepte de llum en pintura, escultura i arquitectura.
A-14 El concepte de llum en el cinema i la televisió.
A-15 Comprensió de l'expressivitat de la llum i del color.
A-16 Comprensió del vestuari com a construcció de personatge.
A-17 Coneixement del vestuari i les èpoques històriques.
A-18 Coneixement del llenguatge de la moda.
A-19 Els processos de creació en escenografia, il·luminació i vestuari.

BLOCS TEMÀTICS

L'assignatura Il·luminació d'espais escènics posa de relleu la complexitat del pensament desenvolupat al llarg del procés de creació d'un disseny de llums. Es tracta d'aprendre, per part de directors i dramaturgs, el llenguatge de l'escenografia, el seu procés de creació i les tècniques d'il·luminació per tal de poder establir un diàleg eficaç durant el procés de posada en escena.

Aquesta és una aproximació als continguts:

1. Història de la il·luminació fins al segle XIX.
2. La llum en les arts plàstiques: pintura, escultura, arquitectura.
3. El segle XX i l'ús de la il·luminació elèctrica.
4. Llum, experimentació, avantguardes.
5. La llum, la fotografia, el cinema i la televisió.
6. Anàlisi de la llum i la foscor.
7. Espai i tractament de la llum.
8. Els aspectes tècnics fonamentals de la il·luminació.
9. Diferents tipus de focus i la seva qualitat expressiva.
10. Tècniques d'il·luminació: l'espai, els objectes, els actors.

11. Disseny d'il·luminació: les fases d'un procés de creació.
12. La dramatúrgia de la llum.
13. La integració de l'il·luminador en l'equip de direcció.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura Il·luminació d'espais escènics s'estructura a partir de la necessitat de conèixer de forma suficient l'element estètic i tècnic de la llum per poder utilitzar-lo en tota la seva potencialitat, tant per part del director com del dramaturg. Per assolir aquest objectiu resulta imprescindible endinsar-se tant com sigui possible en aquest llenguatge; que compta amb un codi propi basat en altres codis de les arts visuals, i que comporta un procés de creació sovint tan complex com una dramatúrgia o una direcció pròpiament dites. La concepció de la idea de la llum, el desenvolupament de la dramatúrgia de la llum, el posterior disseny de llums i la realització de la il·luminació comporten un procés llarg i complex de creació les etapes del qual cal respectar escrupolosament en benefici del resultat final.

1. En la mesura que l'objectiu és teòric i pràctic, la metodologia que s'aplicarà estarà centrada, d'una banda, en l'adquisició per part de l'alumne dels principals aspectes conceptuals de l'assignatura que són, essencialment, els derivats dels conceptes centrals de la il·luminació. I d'altra banda, en la reflexió creativa al voltant d'exercicis concrets que tinguin com a resultat activar el pensament creatiu escenogràfic.

2. Establir el marc conceptual significa també inevitablement adquirir els coneixements bàsics de la història de la il·luminació i totes les aportacions tècniques que s'han produït des del naixement del teatre i, sobretot, en l'últim segle amb l'aplicació de l'electricitat.

3. L'adquisició de tots els coneixements relacionats amb la il·luminació obliga a establir un programa de lectures acurat per tal d'evitar un coneixement parcial de la matèria.

4. La reflexió teòrica es complementarà constantment amb les pràctiques, a través del visionat de pel·lícules, l'assistència a espectacle teatrals, les pràctiques de treballar en projectes concrets i, sobretot, l'elaboració d'encàrrecs relacionats amb el disseny d'il·luminació.

AVALUACIÓ ACREDITATIVA DELS APRENENTATGES

Instruments específics d'avaluació que acaben oferint una nota mitja ponderada són:

1. Avaluació contínua pel que fa als exercicis que es demanin en relació amb l'assignatura i valoració de l'actitud a classe pel que fa a la participació de l'alumne en els debats que es generin. 40%
2. Realització d'un treball de final de semestre en el qual haurà d'utilitzar els conceptes i coneixements adquirits. 30%
3. Examen teòric de final de semestre per avaluar la correcta adquisició dels coneixements teòrics. 30%

La nota de cada semestre passa pel filtre del Claustre de Dramatúrgia i Direcció, que reuneix tots els professors de cada nivell de amb el Cap de Departament. I després és ratificada pel Claustre General Semestral que reuneix a tots els Caps de Departament de cada àrea.
Això permet tenir una visió global i personal de cadascú dels alumnes en la globalitat dels seus estudis.

FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

1. Bentham, Frederick: The art of stage Lighting. Pitman House Limited. London, 1980.
2. Brooker, Darren: Essential CG lighting techniques with 3ds Max. Focal Press - Elsevier Ltd. Oxford, 2006.
3. Coaton, J. R., and Marsden, A.M.: Lamps and lighting. Butterworth Heinemann. Oxford, 2003.
4. Cuttle, Christopher: Lighting by design. Architectural Press. Oxford, 2003.
5. Sellman, Hunton D., Lessley, Merril: Essentials of stage lighting. Prentice Hall, Inc. New Jersey, 1982.
6. Keller, Max: Light fantastic. The art and design of stage lighting. Prestel Verlag. Munich-London-New York, 1999.
7. López Dávila Antonio: Manual básico de iluminación escénica. Editorial Galaxia. Vigo, 2009.
8. Moreno, Juan Carlos: Iluminación. Ñaque Editora. Ciudad Real, 1999.
9. Pilbrow, Richard: Stage lighting designs. The art, the craft, the life. Design Press. New York, 2000.
10. Reid, Francis: Il·luminar l'escena. Experiències d'un dissenyador d'il·luminació. Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 1999.
11. Shelley, Steven Louis: A practical guide to stage lighting. Focal Press. Boston, 1999.
12. Valentin, François-Eric: Lumière pour le spectacle. Librairie Théâtrale. Paris, 1988.
13. Watson, Lee: Lighting design handbook. McGraw-Hill, Inc. Nova York, 1990.

Última revisió: Novembre 2025